

Spir

Handlingsplan 2025

Omstilling i Midtre Gauldal kommune

Midtre Gauldal - Først til framtida

Behandlet i styret for omstillingsprogrammet
23.01.2025

Vedtatt i Midtre Gauldal kommunestyret
00.00.2025

Innhold

1. Innledning og premisser for handlingsplanen	3
1.1. Bakgrunn	3
1.2. Ståa i Midtre Gauldal	3
1.3. Utviklingsevne	4
1.4. Rammeverk	5
1.5. Avleda fra rammeverket	5
2. Mål og innsatsområder	8
2.1. Mål	8
2.2. Innsatsområder – fra fem til to	8
2.3 Resultatmål	10
2.4 Effektmål	10
3. Strategier og tiltak for innsatsområder	11
3.1 Næringsutvikling	11
3.2 Attraktivitet	12
4. Budsjett og finansiering	13
4.1 Budsjett	13
4.2 Finansiering	13
5. Kommunikasjonsplan	11
5.1. Kommunikasjonsmål	14
5.2. Målgrupper	14
5.3. Kommunikasjon innsatsområde næringsutvikling	14
5.4. Kommunikasjon innsatsområde attraktivitet	15

1. Innledning og premisser for handlingsplanen

Handlingsplanen sier hva omstillingsprogrammet skal vektlegge og jobbe for det kommende året. Omstillingsplanen vedtatt av kommunestyret i 2021 danner grunnlaget.

Styret i Spir har definert og jobbet fram strategiene og mulige tiltak gjennom den årlige styresamlingen. I fjor ble den gjennomført over to dager på Fløtta i Soknedal 2. og 3. desember 2024.

1.1. Bakgrunn

Våren 2021 flyttet hjørnesteinsbedriften Norsk Kylling AS store deler av sin produksjon ut av Midtre Gauldal.

Midtre Gauldal søkte og fikk omstillingsstatus fra 2022. Aktiviteten kom i gang for fullt 01.06.22 da programleder startet i stillingen.

Administrasjonen i Spir utvidet med en kommunikasjonsrådgiver i halv stilling i juni 2023, og oktober 2024 startet ny prosjektmedarbeider i full stilling. Første programleder jobbet ut oktober 2024, og ny programleder er på plass 1. februar 2025.

1.2. Ståa i Midtre Gauldal

Det har vært en negativ befolkningsutvikling og sysselsetting i kommunen de siste ti årene, med en særlig dupp etter Norsk Kylling flyttet i 2021.

Positivt er det å se en stabilisering og en liten økning i folketallet de siste tre årene. Det er negativ utvikling i aldersgruppa 20-29 år, mens utviklingen er positiv for aldersgruppa 30-39 år. Det er en overvekt av menn kontra kvinner i alderen 20-39 år. Midtre Gauldal har et høyt nivå av fagarbeidere, men andelen med høyere utdanning er økende. Særlig er trenden sterk blant kvinner.

Vi står overfor store demografiske utfordringer i årene som kommer. I 2024 er andelen over 67 år på 18,1 prosent, mens den i 2044 ventes å øke til 25,3 prosent. Dette skjer samtidig som andelen i yrkesaktiv alder reduseres. Noe å merke seg er også at vi har en stor andel ansatte i både privat og offentlig sektor som er over 55 år.

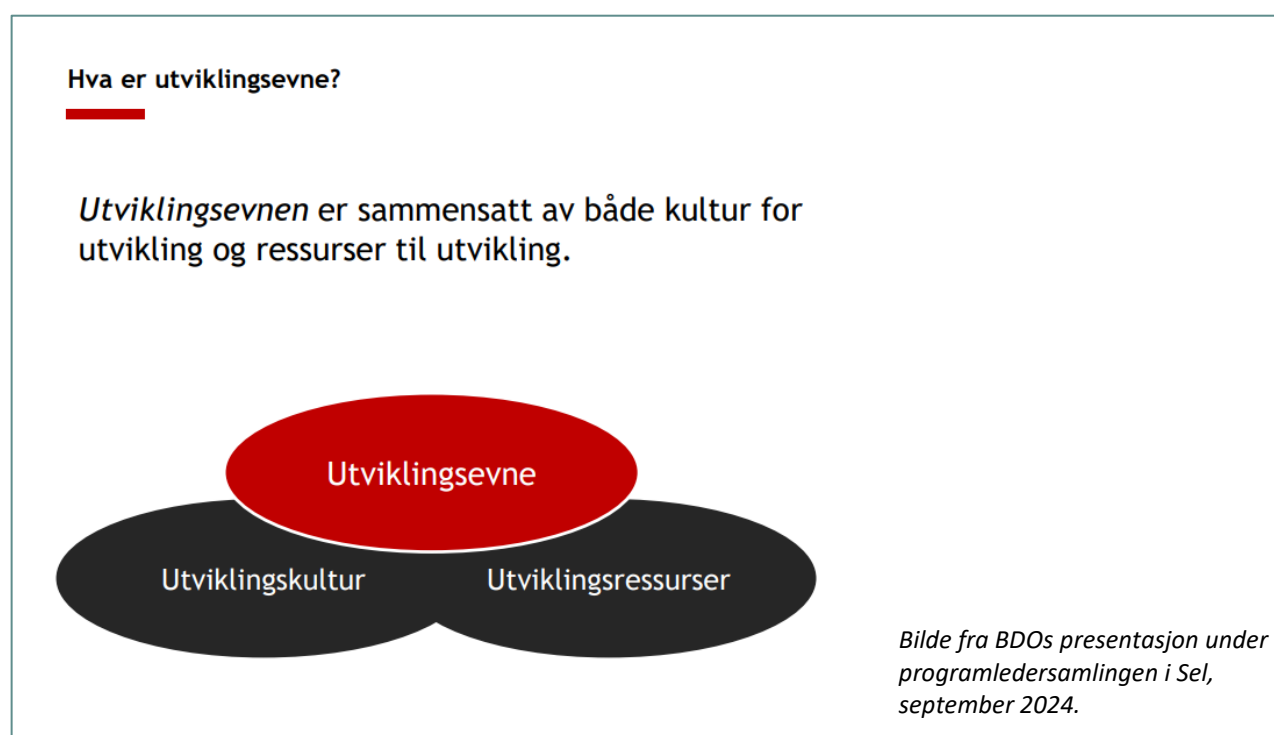
(Kilde: «Utviklingsanalyse 2023/2024 Midtre Gauldal kommune», laget av BDO)

1.3. Utviklingsevne

Med bakgrunn i [Telemarksforsknings rapport «Evaluering av ordningen med regional omstilling»](#), rapporten [Distriktsmeldingen, «Meld. St. 27 \(2022–2023\) Eit godt liv i heile Noreg – distriktpolitikk for framtida»](#) og en tydelig prioritering og føring fra Innovasjon Norge, legger Spir større vekt på målet om *økt utviklingsevne* i næringsliv, samfunn og kommune, enn målene om arbeidsplasser og økt robusthet. Lykkes vi med å øke utviklingsevnen, vil det gi større effekter som vil vare lenge etter omstillingsperioden er over.

På oppdrag av Innovasjon Norge gjennomfører BDO et pilotprosjekt som skal definere hva utviklingsevne er, og hvordan omstillingskommunene kan måle i hvor stor grad vi har lyktes med å oppnå dette.

Noen funn har vi fått presentert. De definerer at utviklingsevne er basert på den rådende kulturen og tilgjengelige ressurser:

De beskriver **utviklingskultur** som «måten ting gjøres på her». Det handler om normer, verdier og de grunnleggende antagelser som råder lokalt. Et samfunn med høy grad av utviklingskultur preges blant annet av åpenhet og stor tillit mellom næringsliv, innbyggere, kommuneadministrasjon og politikere.

Utviklingsressurser handler om kapasiteten og kompetansen til å prioritere og legge til rette for utvikling i både næringslivet og kommunen. Møteplasser, kommunikasjonsplattformer og arenaer for samarbeid og samhandling er essensielt.

1.4. Rammeverk

Dokumenter	Omstillingsplan 2022-2027 inkl. kommunikasjonsstrategi vedtatt av kommunestyret	Juni 2021
Møter	Styreseminar Spir og styremøte	2.-3. desember 24 23. januar 25

1.5. Avleda fra rammeverket

Budsjett	11.166 mill. kr som framkommer slik: 6 mill. kr fra fylket + 2 mill. kr fra kommunen + midler som føres over fra 2024 til 2025 på 3.166 (foreløpige tall) Spir har gitt tilsagn på 2.439 mill. som enda ikke er utbetalt, disse holdes av til prosjektene er ferdigstilte. Det gir 8.727 mill. i disponible midler i 2025.	Vedtak fylket Vedtak kommune Regnskap 2024 pr. 16.01.2024
Bærekraft	Legges inn som et gjennomgående verktøy handlingsplanen. Omstillingsorganisasjonen og ledelsen skal i alle søknader/bevilgninger belyse hvordan bærekraft trekkes inn i prosjektet med særlig søkelys på de tre bærekraftsmålene 8, 9 og 17, som er trukket frem i omstillingsplanen.	
Ledelsen og administrative ressurser	Ledelsen forstås som styret og programmets administrasjon. Administrasjonen ble utvidet med en prosjektmedarbeider i toårig vikariat fra oktober 2024, for å få enda mer kraft inn i omstillingsarbeidet. Spir fortsetter å benytte lokale ressurser hos samarbeidspartnere for å jobbe med ulike tiltak for å nå målene.	
Mål antall arbeidsplasser	Målet for nye og sikrede arbeidsplasser i 2025 settes til 60. Totalt mål for nye og sikrede arbeidsplasser opprettholdes. Selv om vi legger mindre vekt på målet for antall sikrede og nye arbeidsplasser, skal Spir fortsatt rapportere på tallene hvert år.	

År	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Sum
Opprinnelig mål arbeidsplasser	20	60	60	60	60	40	300*
Justert mål arbeidsplasser 2023	-	70	70	60	60	40	300
Justert mål arbeidsplasser 2024		38 (3)	102	60	60	40	300
Mål arbeidsplasser 2025		38	102	60	60	40	300

Måling av arbeidsplasser

Det tas utgangspunkt i ett årsverk som er avrunda til 1800 timer (før ferie). Både hele og halve stillinger skal telles.

I helårsbedrifter: Over 70% stilling defineres som én arbeidsplass. 30-70% stilling defineres som en halv arbeidsplass. Stilling mindre enn 30% telles ikke.

I sesongbedrifter: 100% månedsverk i minst fire sammenhengende måneder defineres som en halv arbeidsplass. Stilling mindre enn dette telles ikke.

14. desember 2022

Oppnådde arbeidsplasser (sikrede og nye) 2022-2024*				
	2022	2023	2024	Sum
Nye arbeidsplasser	0	3	14	17
Sikrede arbeidsplasser	0	35	115	140
Sum arbeidsplasser pr år	0	38	129	167

**Tallene er basert på sluttrapporter på sikrede og nye arbeidsplasser. Arbeidsplassene deles ikke opp etter innsatsområder for tabellen ovenfor fordi tallene i den opprinnelige tabellen ikke stemmer overens med sum per år. Se handlingsplan 2024.*

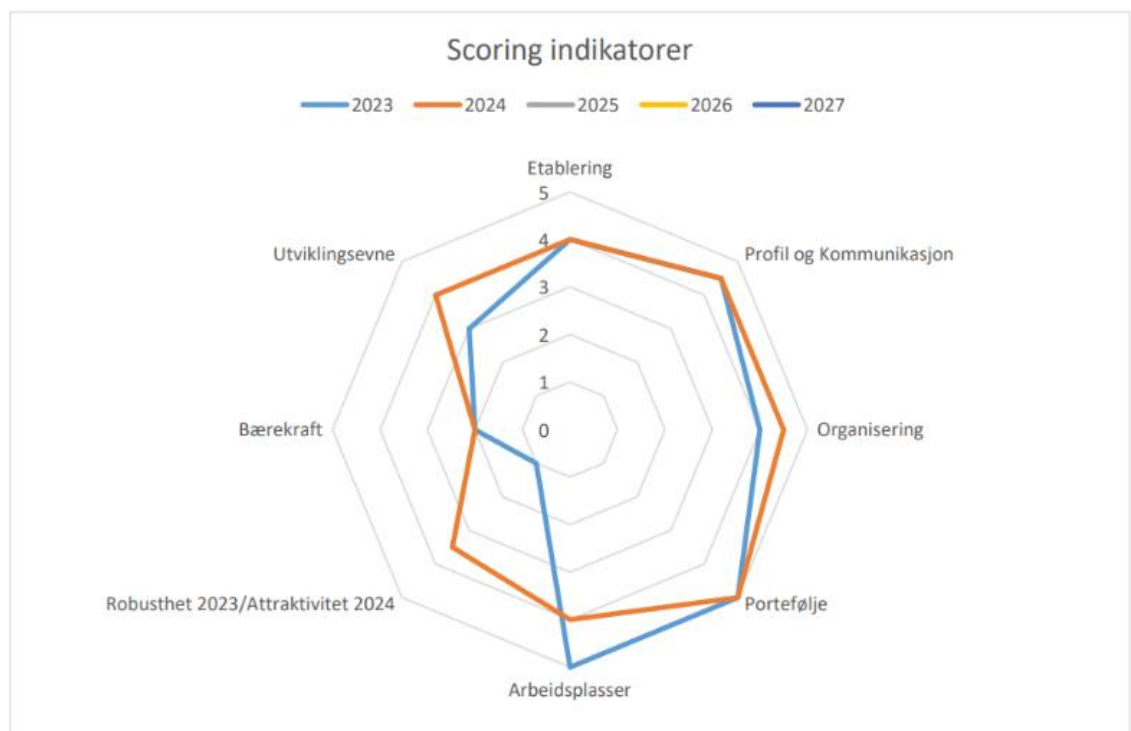
Mål om arbeidsplasser for 2025-2027				
Innsatsområde	2025	2026	2027	Sum
Næringsutvikling	60	60	40	160
Attraktivitet	0	0	0	0
Sum arbeidsplasser pr år	60	60	40	160

Programstatus- vurdering og anbefalinger

Programstatusvurdering ble avholdt for første gang i 2023. Denne metodikken baseres i stor grad på en egenevaluering som styret foretar ved hjelp av ekstern konsulent.

Følgende anbefalinger og forbedringsforslag kom frem gjennom programstatusvurderingen i oktober 2024:

- Arbeidet må intensiveres og målrettes enda mer, slik at vi sørger for å utnytte den ekstraordinære muligheten omstillingsperioden gir Midtre Gauldal.
- Målretting mot prioriterte målgrupper er essensielt, både gjennom kommunikasjonsarbeidet og oppsøkende aktivitet og mobilisering. Det er viktig at vi tør å prioritere og rette innsatsen og budskapet mot dem vi ønsker å nå.
- Det er ønskelig at programmet satser mer på større prosjekter som vil gi større og mer varige effekter.
- Det er ønskelig å i større grad få med de store bedriftene på større prosjekter, samarbeid og som ambassadører.
- Utviklingsevne løftes som den viktigste målsettingen. Det er viktig å fortsette jobben med å skape gode arenaer for samarbeid og dialog på tvers av bransjer, aktører og bygder. Suksesshistorier skal løftes fram.
- Arbeidsplassmålet på 300 sikrede og nye beholdes, men tones ned til fordel for utviklingsevne og attraktivitet. Dette er basert på forskning og en dreining av innsats og fokus fra Innovasjon Norge. Økt utviklingsevne gir bedre effekter som varer også etter omstillingsperioden.
- Bærekraft må løftes og jobbes mer med.

Scoring indikatorer fra programstatusvurderingen i 2023 og 2024.

2. Mål og innsatsområder

2.1. Mål

- Økt utviklingsevne i næringsliv og kommunen
- Å sikre eksisterende arbeidsplasser og skape 300 arbeidsplasser*
- Et mer robust næringsliv med en større spredning i næringsstruktur og økt lønnsomhet

Målene er de samme som ved oppstarten av omstillingsprogrammet, men tiltak og prosjekter som bidrar til å løfte utviklingsevnen skal prioriteres og være førende. (Se kap. 1 – Utviklingsevne)

*Ordlyden i målet om arbeidsplasser kan forvirre. Det kan se ut som vi skal sikre eksisterende, i tillegg til å skape 300 nye. Det vi skal, er å sikre og skape til sammen 300 arbeidsplasser.

2.2. Innsatsområder – fra fem til to

Siden oppstarten i 2022, har Spir hatt fem innsatsområder som innsatsen har blitt rettet mot:

- Industri
- Innovasjon og nyskaping
- Kompetanse
- Opplevelsesnæring
- Attraktivitet

Under styresamlingen i desember 2024 vedtok styret å redusere antall innsatsområder fra fem til to:

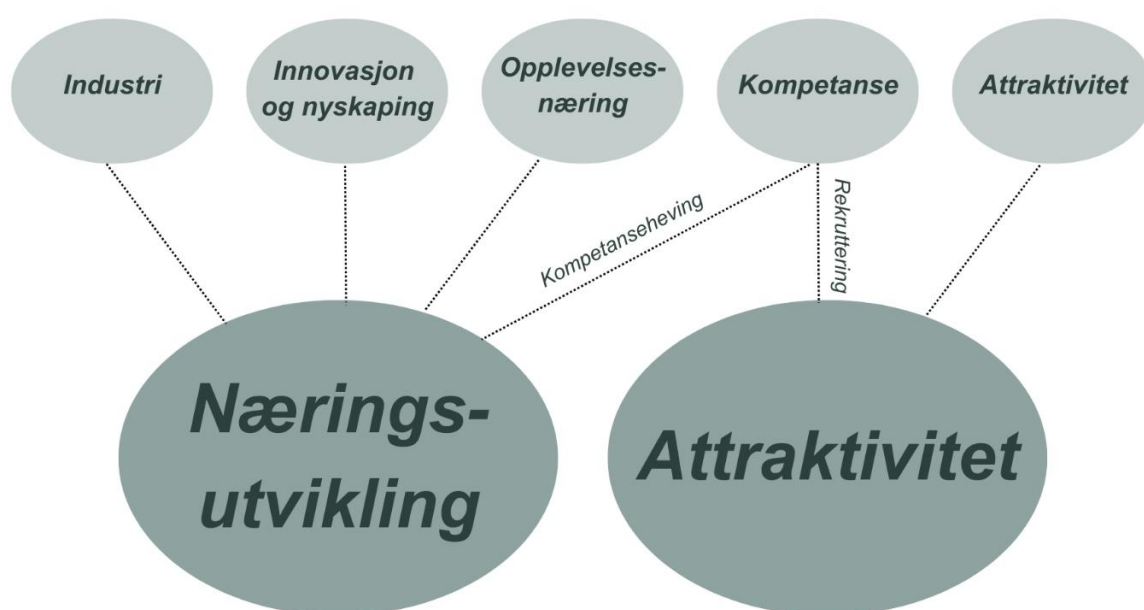
- ◆ Næringsutvikling
- ◆ Attraktivitet

Reduksjon i antall innsatsområder handler først og fremst om forenkling og spissing av Spirs innsats og arbeid. Flere av prosjektene som har fått tildelt støtte fra Spir, hører hjemme i flere innsatsområder. Et prosjekt kan for eksempel både gå på nyskaping og bidra til økt attraktivitet.

Denne justeringen gjør det på flere måter enklere og mer fleksibelt for programledelsen, men det handler også om en forenkling ut til næringsliv og innbyggere. Det gjør det også lettere å forklare med få ord hva Spir jobber for: «Vi skal ha næringsutvikling og folkevekst i Midtre Gauldal!»

Innsatsområdene svarer også ut vridningen hos Innovasjon Norge, som i større grad vektlegger utviklingsevne og attraktivitet som det viktigste omstillingsprogrammer skal jobbe med.

De fem opprinnelige innsatsområdene blir fordelt slik:

Legg merke til at tidligere innsatsområde *kompetanse* deles inn i to, der prosjekter og tiltak knyttet til kompetanseheving plasseres i næringsutvikling, mens rekruttering mer hører hjemme under attraktivitet. Samtidig er det viktig å understreke at et tiltak eller prosjekt sjeldent hører til under kun ett av innsatsområdene. Et prosjekt som bidrar til en nyetablering, øker også attraktiviteten, for eksempel.

Denne justeringen av innsatsområder vil få liten praktisk betydning for det videre omstillingsarbeidet. Målene er de samme. De gamle innsatsområdene er bare organisert på en annen, enklere og mer oversiktlig måte. Prosjekter og tiltak som var aktuelle frem til 2025, vil være det også heretter. Og prosjekter og tiltak som ikke svarer ut Spirs mål og innsatsområder, er fortsatt ikke aktuelle etter denne justeringen.

2.3 Resultatmål

Arbeidsplasser

Omstillingsprogrammet skal bidra til å sikre og etablere totalt 300 arbeidsplasser. De måles via innrapportering fra enkeltprosjekter gjennom prosjektlederrapporten, som del av prosjektleders sluttrapport til programmet. Arbeidsplasser omstillingsprogrammet bidrar til å sikre og skape gjennom å støtte enkeltprosjekter skal regnes med (telles brutto).

Robust næringsliv

- Økt økonomisk lønnsomhet i bedriftsporteføljen – aktører som har mottatt økonomisk tildeling eller annen bistand fra omstillingsprogrammet
- Antall nye bedrifter skapt i eksisterende og nye bransjer

Økt utviklingsevne

- Antall utviklingsprosjekter og tiltak samt søknader til det ordinære virkemiddelapparatet
- Styrke kommunen som tilrettelegger og utvikler for lokalt næringsliv
- Bidra til å realisere mål i kommuneplan, strategisk næringsplan og andre lokale planverk*

**Måleverktøy er under utvikling slik at omstillingskommuner på en bedre måte kan måle hvordan vi lykkes med å øke utviklingsevnen. Se kap. 1.3.*

2.4 Effektmål

Effekten av Spir og omstillingsarbeidet vil være med på å gjøre næringslivet og samfunnet konkurransedyktig og bærekraftig, sett i et regionalt perspektiv. Det vil også kunne gi mulighet for videre vekst og optimisme, et mer attraktivt samfunn og økt kompetanse blant eksisterende og nye innbyggere.

Det er satt opp følgende effektmål for omstillingsarbeidet:

- Generelle effektmål
 - Befolkningsutvikling og demografi
- Konkrete effektmål
 - Vekst i private arbeidsplasser og økt omsetning
 - Økning i andel lønnsomme foretak
 - Samlet omsetning og økonomiske resultater i de bedriftene som er en del av omstillingsprogrammets porteføljebedrifter

3. Strategier og tiltak for innsatsområder

Handlingsplanen for 2025 er mer overbyggende enn tidligere planer. Den søker å peke ut en strategisk retning, mer enn å være en detaljert og konkret liste over mulige tiltak og prosjekter Spir kan og bør støtte og initiere det kommende året. Dette er en naturlig forlengelse av grepet som er gjort med å redusere antall innsatsområder.

3.1 Næringsutvikling

Strategi	Mulige tiltak	Tiltak- og prosjektmidler	Søkbare midler	Budsjett
Opplevelsesnæringen	Videre utvikling av opplevelsesnæringa med bakgrunn i destinasjonsanalyse og fritidsboliganalyse	200 000 kr	100 000 kr	300 000 kr
Innovasjon og utvikling - i nytt og eksisterende næringsliv	SMB utvikling - runde 3	400 000 kr	670 000 kr	1 070 000 kr
	Etablere topplederforum			
	Bidra til økt samhandling med forsknings- og utdanningsmiljøer			
	Støtte nyetableringer, mulig nytt etablererkurs			
	Utviklingsprosjekter i landbruket			
	Nettverk og møteplasser – støtte eksisterende og legge til rette for nye ved behov			
Industri og Støren Sør	Bidra til nye etableringer på Støren Sør	600 000 kr	1 800 000 kr	2 400 000 kr
	Videre utvikling av industriområder, særlig Støren Sør			
	Kommunikasjon og markedsføring av MGK som industri- og næringskommune			
	Bidra til å utbedre dagens- og utvikle fremtidige kraftløsninger			
Kompetanse	Videreutdanning og kompetanseheving	150 000 kr	100 000 kr	250 000 kr
	Karrierevalg			
	Støtte desentraliserte utdanningsordninger			
	Mobilisere til kompetanseheving innen bærekraft i bedrifter og kommuner			
Sum innsatsområde		1 350 000 kr	2 670 000 kr	4 020 000 kr

3.2 Attraktivitet

Strategi	Mulige tiltak	Tiltak- og prosjektmidler	Søkbare midler	Budsjett
Stedsutvikling og folkevekst	Identifisere og støtte bolig-, tomte- og stedsutviklingsprosjekter	800 000 kr	150 000 kr	950 000kr
	Støtte samfunnsutviklingsprosjekter			
	Tilflyttertjeneste			
	Markedsføring og målrettet kommunikasjon mot mulige innbyggere			
	Målrettet innsats mot ungdom og unge voksne i Midtre Gauldal			
Attraktiv destinasjon – bistå og støtte utvikling av kommunen som destinasjon	Følge opp destinasjonsanalysen og fritidsboligundersøkelsen	500 000 kr	300 000 kr	800 000kr
	Nettverk og markedsføring av MGK som en attraktiv destinasjon			
	Gjennomføre og følge opp en attraktivitetsanalyse			
	Jobbe med mulighetene for en stoppeffekt i Midtre Gauldal, som vil tiltrekke besøkende			
Rekruttering	Støtte og legge til rette for trainee- og mentorordninger	100 000 kr	100 000 kr	200 000 kr
	Felles tiltak for rekruttering			
Omdømme	Ambassadører for Spir videreutvikles	100 000 kr	50 000 kr	150 000kr
	Suksesshistoriene skal formidles			
	Bidra til å i enda større grad etablere Midtre Gauldal som attraktiv destinasjon og bosted			
Sum innsatsområde		1 500 000 kr	600 000 kr	2 100 000 kr

4. Budsjett og finansiering

4.1 Budsjett

Innsatsområde	Tiltaks- og prosjektmidler	Søkbare midler	Sum kostnader
Næringsutvikling	1 350 000 kr	2 600 000 kr	4 020 000 kr
Attraktivitet	1 500 000 kr	600 000 kr	2 100 000 kr
Forenklet tilskuddsordning			425 000 kr
Administrative kostnader			3 600 000 kr
Sum	2 850 000 kr	3 200 000 kr	10 145 000 kr

4.2 Finansiering

Finansieringskilde	Andel	Sum
Kommunal- og distriktsdepartementet	50%	4 000 000 kr
Trøndelag Fylkeskommune	25%	2 000 000 kr
Midtre Gauldal kommune	25%	2 000 000 kr
Sum bevilgning 2025	100%	8 000 000 kr
Overføring fra 2024		645 000 kr
KDD/TFK – 2024-midler (ved en feil ikke ført på 2024)		1 500 000 kr
Sum finansiering		10 145 000 kr

3. Kommunikasjonsplan

Da omstillingsprogrammet ble vedtatt, ble det utarbeidet en kommunikasjonsplan: Spir | Dokumenter. Denne danner grunnlaget for kommunikasjonsarbeidet, men naturlig nok justeres kursen og arbeidet etter hvert i omstillingsperioden.

5.1. Kommunikasjonsmål

Kommunikasjon skal bidra til at Spir når sine mål, og støtte opp under innsatsområder næringsutvikling og attraktivitet. Mer detaljer om mål og tiltak under 5.3. og 5. 4, som går mer inn på hvert innsatsområde.

En av begrunnelsene for å redusere til to innsatsområder, er at det skal bli enklere og mer oversiktlig for alle å forstå hva Spir handler om: Næringsutvikling, attraktivitet og folkevekst. Det er viktig at vi har et enkelt budskap å formidle.

5.2. Målgrupper

Vi skal ikke nå alle med kommunikasjonen, men de målgruppene det er viktigst for oss å nå. Kommunikasjonen skal bidra til at vi lykkes med å skape utvikling og vekst i både næringsliv, folketall og besøk til kommunen vår.

Dette er våre viktigste målgrupper:

- Næringslivet (lokalt, regionalt og nasjonalt)
- Alle innbyggerne i Midtre Gauldal, med særlig vekt på ungdommer og unge voksne
- Unge utflyttere
- Potensielle nye innbyggere, særlig fra Trondheim og Trøndelag sør
- Investorer
- Politikere (lokale, regionale, nasjonale)
- Frivillige lag og organisasjoner
- Ledelse og ansatte i Midtre Gauldal kommune

Våre viktigste målgrupper er næringslivet og (potensielle) innbyggere, da med særlig vekt på de unge.

5.3. Kommunikasjon innsatsområde næringsutvikling

For å bidra til næringsutvikling, må vi vise fram all den utviklingen og verdiskapingen som skjer i kommunen vår, som for eksempel:

- Vise fram suksesshistoriene
- Løfte frem gründerne
- Vise den utviklingen og innovasjonen som foregår
- Markedsføring av Støren Sør
- Rekruttering
- Fortelle om mulighetene lokalt næringsliv kan få gjennom Spir og virkemiddelapparatet
- Etc.

Vi bruker våre tradisjonelle kommunikasjonskanaler som hjemmesiden og sosiale medier, samt andre tjenester vi kan kjøpe målrettet markedsføring på. I kommunikasjonen ut mot næringslivet er det direkte kommunikasjonsarbeidet på andre arenaer vel så viktig. Kommunikasjonen på digitale flater og kanaler understøtter dette arbeidet.

5.4. Kommunikasjon innsatsområde attraktivitet

Kommunikasjon skal bidra til å løfte og fremheve attraktiviteten til Midtre Gauldal både som en kommune å bo i, flytte til og besøke. Eksempler:

- Livet i Midtre Gauldal – hvorfor skal du vurdere å flytte hit?
- Hvorfor besøke MGK?
- Naturopplevelser
- Kultur- og fritidsmuligheter
- Opplevelsesnæringen
- VM på ski 2025 – Gauldalstunet og regiondagen
- Konseptutvikling og betalt markedsføring der dette er riktig
- Spirs ambassadører lager innhold fra sine ståsteder
- Etc.

De digitale flatene som hjemmesiden og sosiale medier de viktigste kanalene, også med betalt målrettet innhold der det kan være gunstig. I tillegg

Også her ser vi nytten og effekten av direkte kommunikasjon, særlig med ungdommer og unge voksne, som kan være vanskeligere å nå ut til. Vi jobber særlig med kontakt og prosjekter ut mot unge voksne, for å legge et godt grunnlag for at de enten blir boende eller kommer flyttende hjem igjen etter for eksempel endt utdanning.